

Βιβλία

Πέντε νέοι,
ταλαντούχοι
λογοτέχνες που
αναδείχθηκαν το '19

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΜΠΕΚΟΣ,
ΒΙΒΛΙΑ, ΣΕΛ. 3-5

ΑΚΗΣ
ΠΑΡΑΦΕΛΑΣ

ΙΩΑΝΝΑ
ΝΤΟΥΜΠΡΟΥ

ΜΙΧΑΛΗΣ
ΜΑΛΑΝΔΡΑΚΗΣ

ΑΓΓΕΛΙΝΑ
ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ

ΜΑΝΩΛΗΣ
ΝΙΚΟΛΤΣΙΟΣ

Η τάξη του 2019

Οι νέοι έλληνες λογοτέχνες που εντοπίσαμε το 2019
και θα διαβάζουμε το 2020 και στο μέλλον

σ. 3-5

Λογοτεχνία

Κλαυδιανού, Μαλανδράκης, Νικόλτσιος, Ντούμπρου, Παραφέλας.
Πέντε νέοι λογοτέχνες που προσέξαμε μέσα στο **2019** και, καλώς εχόντων
 των πραγμάτων, θα μας απασχολήσουν στο μέλλον

Πρωτοεμφανιζόμενοι και πολλά υποσχόμενοι

ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗ ΜΠΕΚΟΥ
 ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΙΣΣΥ ΜΟΡΦΗ

Το 2019 ήταν μια καλή χρονιά για την ελληνική λογοτεχνία. Μεταξύ άλλων κέρδισε, δίπλα στα έργα δημοφιλών ή γνωστών συγγραφέων, και πέντε νέες φωνές, πολύ αξιόλογες, στο διήγημα, στη νουβέλα, στο παιδικό βιβλίο, στο μυθιστόρημα και στην ποίηση. «Το Βήμα» παρουσιάζει μία ή έναν εκπρόσωπο για το καθένα από τα παραπάνω είδη. Η εφημερίδα τούς συνάντησε και συνομίλησε μαζί τους...

ΑΓΓΕΛΙΝΑ
 ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ

Κάφκα, ζωγραφική και υποκριτική

Η Αγγελίνα Κλαυδιανού γεννήθηκε το 1992 στην Αθήνα και σήμερα σπουδάζει στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ. Το πρώτο της βιβλίο, η συλλογή διηγημάτων *Όταν φυσάει* (εκδ. Στερέωμα), είναι αφιερωμένο στη γιαγιά της, η οποία «καλλιέργησε τη φαντασία μου με τις αφηγήσεις της και με ενέπνευσε να φτιάχνω τις δικές μου ιστορίες». Τα κείμενά της, κείμενα εξπρεσιονιστικής αισθητικής, άλλοτε θυμίζουν παραμύθια κι άλλοτε όνειρα, διαπνέονται όμως όλα από την ίδια υπαρξιακή αγωνία που είναι ριζωμένη στην αβεβαιότητα του καιρού μας. Πώς εξηγεί η ίδια την «κάπως ζοφερή» ατμόσφαιρα που κυριαρχεί; *Ίσως φταίει η αντίληψη που έχω για τα πράγματα. Ίσως πάλι να ευθύνεται ο Κάφκα γι' αυτό! Μπορεί να σας ακούγεται παράξενο, αλλά διαβάζοντάς τον νιώθω να τον καταλαβαίνω, να συνομιλώ μαζί του, να είμαστε συγγενείς λόγω ευαισθησίας, κάτι που με κάνει να αισθάνομαι λιγότερο μόνη». Η γραφή της, όπως είπε στο «Βήμα», είναι επηρεασμένη από τη μουσική και κυρίως τη ζωγραφική, με την οποία ασχολείται ερασιτεχνικά από πολύ μικρή, καθώς και την υποκριτική, καθότι έχει επίσης αποφοιτήσει από δραματική σχολή. *«Εκ των υστέρων, σκέφτομαι ότι ήμουν μάλλον ανώριμη να αφομοιώσω ορισμένα μαθήματα που έκανα εκεί, είμαι ωστόσο σίγουρη ότι τώρα διδάσκομαι από αυτά που άκουσα τότε. Εν τέλει, με συναρπάζει περισσότερο να πλάθω τους δικούς μου χαρακτήρες παρά να παίρνω κάποιους έτοιμους και να τους ενσαρκώνω ως ηθοποιός»* τόνισε η Κλαυδιανού, η οποία με ποιητικότητα απεικονίζει, μεταξύ άλλων, αγέλους και δαίμονες, καρδιές που ξεριζώνονται και χαρίζονται ή ανθρώπους που πετούν για να ξεφύγουν από τη σκληρότητα του κόσμου. *«Η λογοτεχνία για εμένα είναι απαραίτητη υπό την εξής έννοια, αν δεν έγραφα η ζωή μου θα ήταν πιο μίζερη, με τη λογοτεχνία η ζωή μου γίνεται πιο ενδιαφέρουσα, πιο όμορφη. Με την ανάγνωση ταξιδεύω αλλού, βρίσκομαι αλλού. Το ίδιο κάνω κι όταν γράφω, αλλά με έναν πιο ενεργητικό τρόπο, είναι κάτι που μοιάζει με ένα είδος κοπιαστικής ανάτασης, κάτι στο οποίο συμμετέχει ολόκληρο το σώμα μου». Και η γενιά της; *«Δυσκολευόμαστε να διαβάσουμε. Ο μαγνήτης του ψηφιακού κόσμου είναι ο μεγάλος και αδιάλειπτος αντιπερισπασμός. Είμαστε πάντως μια γενιά με τεράστιες ανασφάλειες, πασχίζουμε να ανταγωνιστούμε κάτι που δεν ξέρουμε ακριβώς τι είναι, και αρκετοί φαίνονται εγκλωβισμένοι μέσα σε ένα μαύρο κουτί προτύπων και προσδοκιών που έχουν δημιουργήσει άλλοι για λογαριασμό τους».***

Η Αγγελίνα Κλαυδιανού

ΓΥΡΙΣΤΕ ΣΕΛΙΔΑ

Λογοτεχνία

© Μιχάλης Μαλανδράκης

ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΑΛΑΝΔΡΑΚΗΣ

Κλαρίνο, σινεμά και «βρώμικος ρεαλισμός»

Ο Μιχάλης Μαλανδράκης γεννήθηκε στα Χανιά το 1996. Αποφοίτησε από το Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού του Πανεπίου Πανεπιστημίου και σπούδασε σκηνοθεσία στη Σχολή Σταυράκου. Εμφανίστηκε στα γράμματα με την απέρριπτη, συναρπαστική νουβέλα *Patriot* (εκδ. Πόλις), το αποτέλεσμα της προτίμησής του, θα έλεγε κανείς, τόσο για τον κινηματογράφο του Γιάνη Οικονομίδη όσο και για τον «βρώμικο ρεαλισμό» του Ρέιμοντ Κάρβερ. Πρωταγωνιστής του βιβλίου είναι ο 23χρονος Αγκίμ, ένας μετανάστης από την Αλβανία που ζει από μικρός στην Ελλάδα και παίζει εξαιρετικό κλαρίνο. Όταν του δίνεται η ευκαιρία να ανελιχθεί, την αρπάζει χωρίς δεύτερη σκέψη. Προκειμένου όμως να πετύχει στην ελληνική νύχτα, με τα σκυλάδικα και τους μαφιόζους, αναγκάζεται να αποκρύψει την αληθινή του ταυτότητα. Το τέλος του θα είναι τραγικό. «*Ελεγα ότι θα γίνω σπουδαίος σκηνοθέτης και, παρά τις αμέτρητες ταινίες που έχω ήδη δει, κατάλαβα γρήγορα ότι δεν το έχω καθόλου... Αλλά το σενάριο μου άρεσε πάρα πολύ και δεν θα άφηνα αυτούς τους κανόνες γραφής ανεκμετάλλετους*» δήλωσε ο ίδιος στο «Βήμα». Υστερα το έψαξε λίγο παραπάνω με τη λογοτεχνία, παρακολούθησε για μερικούς μήνες σεμινάρια δημιουργικής γραφής «τα οποία έχουν τη σημασία τους επειδή χρησιμεύουν, ουσιαστικά, ως μαθήματα δημιουργικής ανάγνω-

σης». Πάντως το κείμενο του *Patriot* το είχε ολοκληρώσει νωρίτερα. Πώς όμως προέκυψε; «*Διατηρούσα σχέση με μια κοπέλα αλβανικής καταγωγής η οποία μου μετέφερε τις εμπειρίες της, προσωπικές και οικογενειακές. Ας πούμε ότι αυτό, το ατομικό, ήρθε και κούμπωσε με μια συλλογική ανησυχία, το ζήτημα της μετανάστευσης. Επίσης, μολονότι δεν τον έχω ζήσει, ο κόσμος της νύχτας χαρακτηρίζεται από μια ένταση που ανέκαθεν με γοήτευε. Προφανώς, δεν με ενδιέφερε να γράψω ένα βιβλίο για τα μπουζούκια. Θέλησα να διερευνήσω, απολύτως συνειδητά, πώς σκέφτεται ένας συνομηλικός μου με δεδομένο υπόβαθρο και πώς θα αντιδρούσε σε ένα τέτοιο συγκρουσιακό περιβάλλον*». Ο Μαλανδράκης θεωρεί ότι το κύριο μέλημά του από εδώ και πέρα πρέπει να είναι η απροκατάληπτη και συστηματική ανάγνωση, «*αυτό θα γίνει η βασική μου δουλειά*». Ωστόσο, στην παρούσα φάση, «*εξακολουθώ να θαυμάζω περισσότερο σκηνοθέτες παρά συγγραφείς*». Αναφέρθηκε μάλιστα στην πρόσφατη ταινία «Παράσιτα» του Νοτιοκορεάτη Μπονγκ Τζουν Χο. «*Κάπως έτσι θέλω να είναι κάθε βιβλίο μου, να αφηγείται μια ιστορία που να κρατά αμείωτη την προσοχή και συγχρόνως να αρθρώνει έναν κοινωνικό προβληματισμό, ένας ισορροπημένος, μετρημένος συνδυασμός δράσης αλλά και ουσίας*» κατέληξε.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΝΙΚΟΛΤΣΙΟΣ Παραμύθι, δικηγορία και ελευθερία

Ο Μανώλης Νικόλτσιος γεννήθηκε το 1990 στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε στη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και πλέον εργάζεται ως δικηγόρος. «*Αποπειράθηκα κάποια στιγμή να γίνω δημοσιογράφος αλλά για διάφορους λόγους τα παράτησα. Όμως η γραφή παρέμεινε για εμένα σταθερός στόχος*», η ιδανική παράλληλη ενασχόληση. Τον Σεπτέμβριο του 2015, χωρίς να έχει ολοκληρώσει την άσκησή του, κατέβηκε στην Αθήνα. Μια παρακινδυνευμένη απόφαση, στο αποκορύφωμα της κρίσης, για την οποία δεν έχει μετανιώσει. «*Τότε δοκίμασα για πρώτη φορά τα πάρτι, ως ανιματέρ. Επιδόθηκα σε αυτό για μερικούς μήνες. Κάπως έτσι, πέραν των διόλου ευκαταφρόνητων οικονομικών απολαβών, έμαθα να παίζω και με τα παιδιά*» όπως εξήγησε στο «Βήμα». Προς το τέλος της περασμένης χρονιάς, κατά την εορταστική περίοδο, κυκλοφόρησε το πρώτο του παραμύθι με τίτλο *Η καινούρια στολή του Αϊ-Βασίλη* (εκδ. Καστανιώτη, εικονογράφηση Αποστόλης Ιωάννου). Τι συμβαίνει όταν ο δημοφιλής Άγιος διαπιστώνει ότι η επίσημη ενδυμασία του είναι σε κακά χάλια; Προκηρύσσει διεθνή διαγωνισμό για την αλλαγή της! Οι απρόβλεπτες εξελίξεις τον απογοητεύουν, πλην όμως, ευτυχώς, ένα κοριτσάκι θα τον σώσει με την εγκάρδια ευρηματικότητά του. Πρόκειται για ένα άψογο βιβλίο, έξυπνο

και ξεκαρδιστικό. Αλλά πώς αποφασίζει κανείς να κάνει το ντεμπούτο του στο ιδιαίτερο πεδίο της παιδικής λογοτεχνίας; «*Ανέκαθεν αγαπούσα τα παραμύθια. Θυμάμαι μάλιστα τον εαυτό μου μικρό να ξεμεροβραδιάζεται σε μια ωραία δανειστική βιβλιοθήκη στην Καλαμαριά... Αναρωτιέστε, λοιπόν, γιατί παραμύθια; Επειδή μου εξασφαλίζουν την πολυτέλεια να μην περιορίζομαι, να βιώνω μια απίστευτη ελευθερία, εκείνη ακριβώς την ώρα που τα γράφω. Ίσως ο μοναδικός περιορισμός που θέτει το παραμύθι δεν σχετίζεται με το πού απευθύνεται, δεν έχει να κάνει τόσο με το τι θα πεις αλλά με το πώς θα το πεις. Τα παιδιά δεν πρέπει ούτε να τα υποτιμούμε ούτε να τα κολακεύουμε. Εγώ συνήθως θέλω απλώς να τους αφηγηθώ μια αστεία και διασκεδαστική ιστορία, αποφεύγοντας τα πολλά διδάγματα, τα πολλά νοήματα. Και πιστεύω ότι η ιστορία καθαυτή είναι αρκετή για να διεγείρει τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους*». Ο Μανώλης Νικόλτσιος, εκτός των άλλων, αναδέχεται με ενθουσιασμό και την ευθύνη που φέρουν οι λέξεις του παραμυθιού, «*καθώς είναι το είδος που εισάγει τα παιδιά στην ανάγνωση*». Συναισθάνεται επιπλέον και κάτι άλλο, προφανές και κρίσιμο, «*ότι τη μισή διαδρομή για να λατρέψει ένα παιδί τον μαγικό κόσμο των βιβλίων την κάνει ο γονιός*».

© Μανώλης Νικόλτσιος

Η Ιωάννα Ντούμπρου

ΙΩΑΝΝΑ ΝΤΟΥΜΠΡΟΥ Εξωτικό νησί, γυναίκα και ανασφάλεια

Η Ιωάννα Ντούμπρου γεννήθηκε στην Αθήνα, όπου ζει και εργάζεται ως ελεύθερη επαγγελματίας. Είναι η μεγαλύτερη σε ηλικία από τους πρωτοεμφανιζόμενους δημιουργούς που συμπεριλαμβάνονται εδώ. «Έχω πρόβλημα με τα κουτάκια. Ακόμα και η ιδιότητα της συγγραφέως μου φαίνεται παράξενη. Προτιμώ να λέω απλώς ότι ασχολούμαι με το γράψιμο. Υπάρχει όμως ένας ρόλος που τον αποδέχομαι πλήρως, αυτός της μάνας, έχω έναν γιο που σπουδάζει στο εξωτερικό Οικονομικά». Η ίδια σπούδασε Διοίκηση Επιχειρήσεων στο Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος και στο Πανεπιστήμιο του Κεντ, και αργότερα Ευρωπαϊκό Πολιτισμό στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Η Βορινή παραλία (εκδ. Πατάκη) είναι ένα ώριμο και ευέλικτο μυθιστόρημα, ανήκει στην κατηγορία των βιβλίων που διαβάζονται εύκολα επειδή ακριβώς είναι άρτια και καλοδουλεμένα ως την τελευταία σελίδα. Πρωταγωνιστριά της είναι μια γυναίκα η οποία, βλέποντας τον χρόνο να περνά κάπως απειλητικά, επιθυμεί διακαώς να κάνει ένα παιδί με τον νεότερο σύντροφό της. Τους παρακολουθούμε να κάνουν τις διακοπές τους σε ένα επινοημένο εξωτικό νησί, έναν ειδυλλιακό τόπο που έρχεται σε εντυπωσιακή αντίθεση με το εσωτερικό χάος της ηρωίδας, μια κατάσταση νευραλγική. «Στις αισθηματικές ιστορίες, τις περισσότερες φορές, αυτό που ισχυρίζεται

ο κεντρικός χαρακτήρας είναι αυτό που ισχύει. Εγώ το αμφισβητώ αυτό, υπονομεύω την αφηγήτριά μου» τόνισε προς «Το Βήμα» η Ντούμπρου. «Εκείνη πιστεύει ότι ένα ταξίδι μακριά από την καθημερινότητα θα αλλάξει τα πράγματα, όμως αυτό δεν συμβαίνει, γιατί το παρελθόν, αυτό που είμαστε δηλαδή, το κουβαλάμε πάντοτε μέσα μας».

Η ψυχολογική σκιαγράφηση της ηρωίδας της έχει κάτι από θρίλερ και είναι το πιο δυνατό στοιχείο του βιβλίου. Είναι άραγε τρομακτική; «Ανασφαλή θα την έλεγα περισσότερο. Με αποτέλεσμα να έχει μια ιδιότυπη, ελλιπή αντίληψη της πραγματικότητας, να μην κατανοεί καθόλου πώς συνδέεται με τους άλλους και να μην εκφράζει αυτό που είναι στ' αλήθεια, κάτι που ισχύει για πάρα πολλούς ανθρώπους» συνέχισε η Ιωάννα Ντούμπρου. Η περιπέτεια της γραφής ξεκίνησε για την ίδια πριν από περίπου δεκαπέντε χρόνια. Έχει μάλιστα ικανοποιητική πείρα από κύκλους δημιουργικής γραφής. «Με ενθουσιάζει η ιδέα ότι με την ανάγνωση μπορεί να μετακινηθεί, να μετατοπιστεί έστω και λίγο η οπτική μας γωνία, ότι μπορούμε να βάλουμε κάποια ερωτηματικά στους τρόπους με τους οποίους ζούμε και σκεφτόμαστε. Αυτό μου συμβαίνει και όταν γράφω. Συλλαμβάνω συχνά τον εαυτό μου να συνειδητοποιεί ότι αποτυπώνει στο χαρτί κάτι που δεν ήξερε».

ΑΚΗΣ ΠΑΡΑΦΕΛΑΣ Ποίηση, παράδοση και συγκίνηση

Ο Ακης Παραφέλας γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1989. Εκεί ζει και δραστηριοποιείται. Πραγματοποίησε νομικές σπουδές αλλά δεν άσκησε το επάγγελμα του δικηγόρου. Ωστόσο δεν εγκατέλειψε την ακαδημαϊκή του πορεία. Έκανε ένα πρώτο μεταπτυχιακό στο Ποινικό Δίκαιο και ένα δεύτερο στην Πολιτική Θεωρία, στην Αγγλία, στο Πανεπιστήμιο του Σάσεξ. Ύστερα ξεκίνησε το διδακτορικό του, «για τη διεύρυνση της καταστολής στα πεδία της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος» και μετά έβγαλε το βιβλίο του, την Παρασημαντική (εκδ. Θράκα). Με αυτό απέσπασε το Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου Ποιητή του ηλεκτρονικού περιοδικού «Ο Αναγνώστης» για το έτος 2019, ενώ βρέθηκε και στη βραχεία λίστα του

Ο Ακης Παραφέλας

αντίστοιχου ποιητικού Βραβείου «Γιάννης Βαμβέρης» της Εταιρείας Συγγραφέων. «Προσπάθησα να συγκροτήσω ένα ποιητικό υποκείμενο μέσα στο ρευστό πλαίσιο μιας τριαδικής σχέσης. Το πρώτο μέρος απευθύνεται στον Άλλο, το δεύτερο ενσωματώνει την κοινωνική ανησυχία, ενώ το τρίτο αφορά την ερωτική συνθήκη, ως την πιο ισχυρή μορφή ένωσης και επικοινωνίας, καταδικασμένη όμως κι αυτή να σπάσει» ανέφερε στο «Βήμα» ο ίδιος. Η φόρμα της Παρασημαντικής (τίτλος παρμένος από μια φράση που διάβασε σε δοκίμιο του Μανόλη Αναγνωστάκη) είναι σύνθετη «και αγχωμένη ως έναν βαθμό», επειδή ο Παραφέλας θέλησε να δείξει (και εν πολλοίς το κατάφερε) ότι είναι υποψιασμένος, αν μη τι άλλο, με τις υψηλές απαιτήσεις της ποίησης. Ο Γιώργος Χειμωνάς, ο Γιάννης Ρίτσος, ο Χιλιανός Πάμπλο Νερούδα και ο Σέρβος Βάσκο Πόπα συναποτελούν μια ετερόκλητη ομάδα διακηρυγμένων αναφορών που έχουν εισχωρήσει, με διαφορετικούς τρόπους, στην τεταμένη επικράτεια της Παρασημαντικής. «Θεωρώ ότι σήμερα μας κατατρέπει ένα άγχος ακαδημαϊσμού στην ποίηση και, εν γένει, στη λογοτεχνία. Να αποδείξουμε δηλαδή ότι έχουμε εγκλωπωθεί όλο τον όγκο της παράδοσης, ότι έχουμε δώσει σε αυτήν τον

χρόνο μας και την ψυχή μας. Το καταλαβαίνω. Εν μέρει το έχω κι εγώ. Όμως είναι προτιμότερο να το καταπολεμήσουμε γιατί δεν είναι παραγωγικό, εν τέλει, να αναζητούμε συνεχώς μπαμπάδες και μαμάδες, λογοτεχνικά ορόσημα. Κατά την άποψή μου το θεμελιώδες είναι η αισθητική συγκίνηση, αυτά που μου ταιριάζουν, αυτά που καταλαβαίνω, και σε αυτά ακριβώς επικεντρώνομαι, έχοντας βεβαίως κατά νου ότι η ποίηση έχει μια συνέχεια, ότι δεν είναι κάτι κλειστό, ότι αναπνέει και εξελίσσεται». Αυτό που σίγουρα δεν μπορεί να λειτουργήσει σήμερα, κατά τον Ακη Παραφέλα, «είναι μια λογοτεχνία που προσεγγίζει τον άνθρωπο με πολλές βεβαιότητες, χωρίς να αφήνεται στις αντιφάσεις του».